

OBRITNIK

Političen in strokovnjašk list za obrtni stan.

„Obrtnik“ izhaja 8. dan vsacega meseca in velja celo leto s pošiljanjem na dom vred 1 gld. 50 kr. — Za pol leta 75 kr. — Za četrt leta 40 kr. Posamične številke 15 kr. — Uredništvo Preširnov trg št. 3 — Naročnina in inserati sprejemajo se v „Narodni Tiskarni“ Gospodske ulice št. 12. — Dopisi in poročila sprejemajo se v slovenskem i nemškem jeziku. — Inserati se računajo 3stopna vrsta za 1krat 4 kr. za večkrat ceneje.

Zahvala.

Slavni kranjski hranilnici izreka za znatno darilo 200 gold. v fond bolnišne blagajne mojstrov v Ljubljani svojo najtoplejšo zahvalo.

Odbor bolnišne blagajne mojstrov
v Ljubljani.

Redni občni zbor „Obrtnega društva“

dné 14. marca l. 1889.

Predsednik Anton Klein; vlade zastopnik gospod magistratni oficijal Robida.

Predsednik pozdravi navzoče; predstavi vladnega zastopnika ter konstatuje sklepčnost zborovanja. Navede na kratko važnost današnje skupšine in preide k prvi točki dnevnega reda. Poročilo tajnika o delovanju odbora lansko leto.

Tajnik g. D. Hribar poroča obširneje s čim se je odbor pečal preteklo leto, kaj dosegel obrtništvu na korist ter kaj bi bilo še možno doseči, ko bi ne bilo gotovih ovir. Na kratko povzamemo iz poročila. Društvo je imelo jeden glavni zbor, štiri mesečne shode in dvanajst odborovih sej. — Velike važnosti so bili sklepi: Da društvo prične podpirati denarno svoj strokovni list „Obrtnik“; zadeva Tönnies-mizarski konzorcij; peticija na Nj. Veličanstvo cesarja Frana Josipa I., za katero se je nabralo čez 1000 podpisov v Ljubljani in po deželi; pa ustanova „Mojsterske bolnišne blagajne“. Poleg tega razvidno je iz poročila, da je odbor rešil več manj važnih zadev v svojih sejah.

K točki strokovnega lista „Obrtnik“, pripomnil je tajnik da mora z veseljem priznati, če tudi list še ni dosegel svojega namena povsem; je vendar nekoliko

napoknil ledeno gladino, ki je nedostopno pokrivala veljakom, kateri delajo v javnosti obupni položaj malega obrtnika. Radostno je opazati, da so se jeli vsaj nekateri onih gospodov, ki sedaj gospodujejo deželi in občini brigati zanj in nadejati se je, da sčasoma uvidijo vsi, da glavna podpora mesta in dežele je vendar le gmotno podprti mali obrtnik in ne veliki kapitalist. Glede na to in ker je bil list v resnici dobro uredovan predlaga tajnik, da se gospodu M. Kuncu za trudapolno delo izreče zahvala. (Zbor z veseljem odobri.)

Poročilo omenja tudi zadevo Tönnies-mizarski konzorcij. „Obrtnik“ prinašal je o tem v svojem času večje razprave in tako pospešil stvar, da se je ugodno rešila, vsaj principijalno po nazorih malih obrtnikov.

Dalje naznanja o peticiji do presvitlega cesarja Nj. Veličanstva Frana Josipa I. v kateri prosi malo obrtstvo Najviše podpore proti židovstvu in velikemu kapitalu. Prošnja ta krožila je po vsej Avstriji in nabrala več 100.000 podpisov. V Ljubljani in po deželi podpisalo jo je nad 1000 prizadetih. Upati smemo, da se bode glas tolike obilice zvestih in udanih podanikov gotovo na pravem mestu uvaževal ter vslišala prošnja onemoglega meščana malega obrtnika.

Slednjič navaja poročilo morda najbolj važno zadevo, katero je odbor „Obrtnega društva“ pretresoval in končno srečno dognal, to je, ustanovitev „Mojsterske bolnišne blagajne“. Raznovrstna društva pomočnikov in tudi humanitarni zavodi ustanovili so bolnišne blagajne, da bi tako bolj privabili ter ohranili si svoje člane. Obrtnik, če je hotel, da ne ostane popolno brez podpore in v slučaju bolezni ne pusti poginiti sebe in družino bēde, pristopiti je moral, kakemu sličnemu zavodu, kjer je prinašal veliko večje zneske v zavarovanje svoje onemoglosti, kakor jih zahteva se lanja „Mojsterska bolnišna blagajna“. Poleg tega pa je bil obvezan delovati v

Listek.

Rokodelci in zadruga (Zünfte).

(Dalje.)

Med mizarskimi pomočniki je veljala v Ljubljani navada, da so se vsak sejmski dan sešli popóldne na trgu, jim je bilo li treba kaj nakupovati ali ne. Kdor ni prišel, obsodili so ga v 15 kr. kazni, katere so skupno zapili, ko se je nabrala zadostna vsota. Leta 1791. sta obsodila dva sedlarska pomočnika na ostaji jednega svojih vrstnikov na 1 gld. 30 kr., ne da bi bil navzočen kakšen mojster. Ukazala sta mu celó pobrati kopita in iti. Ko pa ga je vendar le vsprejel nekov mojster, prišla sta v njegovo delavnico ter pričela tú razgrajati.

Poleg drugih romantičnih oseb, ki smo jih gledali še sami v mladih svojih letih, izginil je tudi potujoči pomočnik s cestá in z njim premnogo poezije. Sedanjí rokodelski popotnik se ne more prav v ničimer primerjati s prejšnjim, ki je prišel bodisi kamer koli, vendar povsod med prijatelje, katere so vezala tesno dru-

zega na družega stara sveta pravila. Gorjé mu, kdor bi jih bil prekrstil. Na poti je moral paziti, kaj govori. Zabavljanje je bilo strogo prepovedano. Če je kdo grdil zadrugo, pri kateri je kdaj delal, morale so se celó gosposke zánjo potegniti, in ga kaznovati z ječo ali celó s težkim delom v trdnjavah („Gefängniss, Zuchthaus und Festungsbau“). Kazen so spregledali le tacemu, o katerem so pričakovali, da se poboljša, toda preklicati je moral svoje besede tam, kjer je zabavljaj.

Zadruga so bile v tesni zvezi med sábo in kazni ni odšel nihče, ki ni imel čiste vesti, celó takrat ne, ako je pobegnil v tuje dežele. V njegovi domovini so mu pobrali imetje, ki ga je že imel ali pričakoval po kaki dódščini, razglasili so ga nepoštenim („infam“) in nabili njegovo ime na véšala.

Tekom stoletij se je nagnéznilo v navade pomočnikov toliko razvad, da cesárska vlada ni mogla več rók križem držati in je zatorej ukazala leta 1781., naj se odpravijo. Iz teh določil hočemo nekatera najzanimivejša tú navesti.

društvu po pravilih, katere je ono predpisavalo. Tako je bil razcepljen popolnoma stan obitnikov. Odbor uvidevši veliko potrebo za skupno delovanje in združenje mojstrov storil je sklep, ukreniti vse potrebno, da dobijo obrtniki zavetišče proti nezgodam ter se odločil, ker je bila najbolj ugodna prilika vstreči želji Nj. Veličanstva pri praznovanju 40-letnice blagonosnega vladanja, ravnati se po Njegovih besedah ter ustanoviti zavod, kateri naj bi postal prava podpora takrat, ko človek skrbipoln trepeta kaj bode, ker je otrpnila roka ta, ki je preskrbovala družino. Priskočiti pa tudi na pomoč obitelji v času, ko je treba poskrbeti ranjemu dostojen sprevod in ni v hiši mnogokrat toliko, kar zahtevajo vsakdanje potrebe.

Odbor „Obrtniškega društva“ izdelal je takoj pravila ponormalnem štatutu izdanem po visokem ministerstvu; predložil jih sl. vladi cizrcma ministerstvu v potrdilo. Slavna vlada ugodila je prošnji ter pravila potrdila. Na to sklicalo je „Obrtno društvo“ osnovalni zbor in preuzelo nase vse ustanovne stroške.

Osnovnega zbora vdeležilo se je obrtništvo prav mnogobrojno. Volilo takoj odbor in pričelo delovati. Vpisalo se je isti dan nad 80 članov.

„Obrtno društvo“ vkrenilo je z ustanovitvijo „Mojsterske bolnišne blagajne“ gotovo najbolj važen čin in smeli smo si, da sčasoma pristopijo vsi obrtniki ljubljanski zavodu, kateri jim podaja za malo soldov toliko podpore in dobrot, kakor nobeno drugo enako društvo. Tudi pri ustanovitvi tega zavoda, gre glavno priznanje gospodu M. Kuncu. Le po njegovem neumornem delovanju bilo je moč zadevo tako hitro rešiti in spraviti v življenje.

Iz poročila blagajnikovega g. Žitnika je razvidno. Društvo je imelo 261 gld. 46 kr. dohodkov, 221 gld. 34 kr. pa stroškov. Ostanek v blagajni znaša tedaj 40 gld. 2 kr. Drugo premoženje društva znaša 134 gld. 2 kr.

Zbor vzame obe poročili naznanje z odobrenjem.

Gospod Albin Ahčin predlaga, naj se gospodoma blagajniku in tajniku za trud in delovanje izreče zahvala. (Zbor radosto pritrdi.)

Gospod tajnik apeluje na vse navzoče društvenike naj pridno agitujejo med znanci in prijatelji, da pristopijo društvu, ker le takrat bode odbor mogel vspešno delovati, ko bode imel vse obrtnike za saboj. Borenje posameznikov je brez koristi in ne bode nikdar pripeljalo do zaželjenega smotra.

Gospod Kunc poroča zakaj je pričel list izdajati le po jedenkrat na mesec in ne več na štirinajst dni, kakor lansko leto. Zbor se posvetuje, kako obdržati svoje glasilo. Ker ni moč priti do zaključka, prepusti se vsa zadeva odboru, da jo ugodno reši.

V dopolnilni volitvi voljeni so bili gg. Hansel, Hribar, Ahčin, Bajc, Žitnik in Levc, odborniki; gospoda Preskar in Tratnik pa pregledovalcem računov.

Prepovedala je jedenkrat za vselej shajališča in zbiranje v tolpe ter zapretila z ječo in celó s smrtno kaznijo. Ponehati so morala vsa dopisovanja med posamičnimi rokodelstvi, pomočniki in mojstri. Povsod je bila navada, da so dajali mojstri, izpuščaje učenca iz učenja in naredivši ga pomočnikom, darila; s početka so napravljali obede, toda pozneje so zahtevali pomočniki dragocena darila in obsojali mojstre v visoke kazni, ako niso hoteli tega storiti. Darilo se je ravnalo po „poštenosti“ rokodelstva. Pomočnika „poštenega“ rokodelstva je moral mojster bolj obdariti, kakor mojster „nepoštenega“ rokodelstva. To darilo je bilo časih zeló veliko in pomočniki so se tako razvadili, da je moral leta 1781. cesar sam določiti, da nimajo pravice terjati več, kakor 4—5 dobrih grošev. Ko so razglašali mojstri svoje učence za pomočnike, imeli so ti navado vršiti obilo smešnih, pohujšljivih in nepoštenih običajev: novega pomočnika so tú skóblali, tam drsali, krščevali, moral je propovedovati, obleči se v nenavadno obleko, vodili in pošiljali so ga po ulicah in počenjali ž njim še mnogo družih budalostij.

Ker ni bilo družih predlogov zahvali se gospod predsednik za vdeležitev in zaključil zborovanje ob 11. uri zvečer.

V Ljubljani dné 7. aprila 1889.

Pridobniške razmere se čedalje hujšajo. Ni se tedaj čuditi, da se pogosto pečamo z materijalnim vprašanjem delavskih stanov, tako da nam za višje idejale ne ostaja mnogo časa in ljubezni. Vsaj je pa nazadek pri nekaterih obrtijah prav res od leta do leta večji. Kedor je poznal naše obrtije pred 15—20 leti, kedor vé koliko pomočnikov je bilo takrat v posamnih obrtijah v delu, čuditi se mora groznemu propadu naših obrtij. Pomočnikov se rabi čedalje manj niti o takozvani sezoni ne dobijo vsi dela in ne bode trajalo dolgo, ko bodo sami mojstri v največ obrtij edini svoji pomočniki. Propad rokodelstev se prav lahko opaža. Polagoma preide jedno za drugo v roke kupčevalcev. Nekdanji urarji, klobučarji, puškarji, krznarji, nožarji, rokovičarji itd. so dan danes večinoma kupčevalci, ker prodajajo več tujih izdelkov nego lastnih. Če izvzamemo stavbene obrtije, katere velika industrija ne more uničiti na ta način, kakor druge, potom proizvodjenja v tujini, borile sta se edino obrtije krojaštva in čevljarstva najdalje proti navalu velike industrije in proti tekmovanju kaznilnic. Te dve obrtije so najštevilnejše, in najbolj razširjene. Dokler ni bil izumljen šivalni stroj, živelo je neštevilno prebivalstva, moškega in ženskega spola pri teh obrtijah, in smelo trdimo, da bi ti obrti nikdar ne bili propadli, ko bi ne imeli šivalnih strojev. Ti so šele omogočili veliki industriji podjetje tacega dela, ki je drag in kaj vreden le če ga izdeluje spretna in izvežbana roka. Toda pri vsem tem ostalo bi bilo imenovanim obrtijam še vedno primerno delavno polje, — če bi se bil izvajal obrtni zakon v smislu zakonodajalcev. Mi se ne moremo prečuditi, kako je bila mogoča ona razsodba upravnega sodišča, ki je zasekala tim obrtim smrtno rano; in je dala kupčevalcem v roke novo orožje za opustošenje producenta. Žalostni nasledki te razsodbe se že čutijo. Nedavno je zborovala rokodelska zadruga v majhnem mestecu na Gornjem Štajerskem. Sklenilo se je pritožiti pri obrtnih oblastvih čez kupčevalce, ki poleg kupčije s surovim blagom, mero jemljejo kupovalcem ter jim po krojačih napravljajo obleke. Vladni komisar pa je ta sklep takoj ustavil kazoč na razsodbo upravnega sodišča, ki dovoljuje kupčevalcem mero jemati, da le izdelovanje obleke oddajajo rokodelcem. Upravno sodišče sicer tega ni razsodilo, da bi imeli kupčevalci s surovim blagom pravico mero jemati, ker se je ta pravica pripoznala le kupčevalcem z narejeno obleko! A kaj moti ta razlika? Kupčija z narejeno obleko je prosta obrt, za katero dobi sleherni pravico in odprta mu je pot v rokodelstvo. Nedavno pritožila se je čevljarska zadruga v Ljubljani čez nekatere trgovce, in sicer V. Petričič, Krisper, Kenda,

Svoj rokodelski pozdrav, nespametne izreke in druge prismojenosti so imeli pomočniki v toliki časti, da je zapal tisti v kazen, kdor se je pri izgovarjanju teh besedij zmotil le za jeden jota. Ako sta se srečala dva pomočnika in je izrekel jeden ali drugi rokodelski pozdrav napačno, moral se je vrniti, storiti časih celó dolgo pot nazaj in potem pozdraviti znova. O ponedeljkih pomočniki skoraj večinoma niso delali, nosili spade („Degen“) ter snovali popolnoma redne sodbe nad mojstri.

Doslej so pomočniki prisezali, da ne bodo izdali nobene skrivnosti rokodelstva svojega. To se je sedaj prepovedalo. Razloček med zakonskimi in nezakonskimi naj bi prestal. Prepovedala so se dragocena, pri tem pa nekoristna mojsterska dela. Nekatera rokodelstva so veljala za „nepoštena“, v prvi vrsti „kožedirsko in pádarsko rokodelstvo“. Za „nepoštenega“ veljal je, kdor je kdaj pil s kožedircem, tudi če ga poznal ni. „Nepošten“ je bil dotlej tisti, kdor se je doteknil kake mrhovine, ubil psa ali šel za pogrebom za kožedircem, ali za njegovo ženó, ali za njegovo deco. Ako je hotel biti zopet „po-

Schmitt, klobučar Pok i. t. d., ki vže leta in leta prodajajo čevlje, brez da bi bili zato po mnenju zadruga opravičeni. Iz stališča obrtne oblasti razvidno bode koliko je rokodelcem pričakovati. Če se presvitli cesar sam ne usmili rokodelcev, ni ga več pota po katerem bi se našla rešitev! Prošnja iz nad 100.000 podpisi izročila se je na Najvišjem mestu, upajmo kar želimo, da bode dobilo rokodelstvo pravice nazaj, ki so pogoj njegovemu obstanku. Tukaj ne gre uprašanje zato, kako se juridično tolmačijo §§. marveč za obstanek dveh največjih rokodelstev, za samostalnost onih obrtij, ki so najštevilnejše! Našim državnikom in ljudskim zastopnikom bi bilo pač priporočati, da bi se ozirali na težnje rokodelstva dokler ni prepozno. Socialna zakonodaja ima pač namen pomoči delavcem, a tudi tim slednjim s preskrbovanjem za bolezen ne bode zadosti pomaganc, če pri zdravih rokah prislužka ne bodo imeli. Ogromno pa bode narasla stranka nezadovoljnejšev, kadar ji pristopi mnogoštevilno uničeno obrtništvo! Za to stranko delujejo zdaj vsi tisti, ki vedoma ali nevedoma podpirajo uničevanje samostalnih producentov, zle nasledke pa bode občutila država sama bolje, nego uničeni obrtniki, kajti po sili zjedinjeni s pomočniki bodo postali faktor s katerim bode težko računati. Mi mislimo in za trdno upamo, da bode po vseh britkih udarcih vendar le zmagalo delo nad kapitalom!

Prevladuje sicer misel, da je razvitek pridobinskih razmer, kakeršne mi obsojamo, popolno naravna stvar, kateri se ni moč izogniti, da bi bila obramba male obrtnije nazadek, in zadržek kulturnega napredka! No mi pa menimo, da je naravna stvar vedno le to, kar človeštvo za naravno pripozna. Svet stoji že dolgo, a denarne moči ga še nikdar niso tako pestile, kakor koncem 19. stoletja! Po tem takem so bile tedaj svetovne razmere človeštva skozi devetnajst stoletji nenaravne? Vsi stari učenjaki preteklih dob, vsi umetniki, katerih dela še danes občudujemo, bili so tedaj pomilovanja vredni bedaki in nazadnjaki, ker niso razumeli „kulturnega“ napredka!

Da, — židovstvo, to môro človeštva, ki po ucepjenju novodobnih gospodarskih nazorov materijalno uničuje vrednost in veljavo človeka, — to môro držali so si naši nekultivirani predniki od sebe! Brez da bi bili poskusili zló katerega občuti sedanji rod, branili so se z vsemi močmi proti židovstvu. Zapirali so mu pot do častnih in javnih služeb, do rokodelstva in do stalne kupčije, dokler ni napočil oni razsvetljeni vek, ki je pretrgal verige, na katere je bilo prikl eneno židovstvo mej vsemi narodi. Od tedaj pa se je nehalo poštenje in morala v življenju in kupčiji! Ves lesk in

šten“, moral se je odkupiti. Med pádarji je veljala navada, da ni smel nihče obvezati obéze, ki jo je kateri drug pádar zavezal, četudi bi zahteval bolnik sam in bi utegnilo škoditi njegovemu zdravju, če se ne odveže, kajti delo, ki ga je kakšen pomočnik ali mojster pričel, dokončati je smel le on in nihče drugi. Ključanico, ki jo je kakšen mojster delal, pribiti je smel le on ali pa tisti, ki jo je kupil. Za „nepoštene“ so imeli vse óne pádarje, ki so léčili ljudi, katerim je tortura poškodila njihove zdrave ude. Ravno tako tudi tisti ni smel med „poštene“ pomočnike, ki je rešil kacega samomorilca, če je na priliko prerezal vrv, na kateri je visel, ali mu sicer kako pomagal. „Nepošteni“ so bili tudi strojárji, ki so strojili pasje ali mačje kože, in suknárji, ki so tkali s kóž zdrgneno ali z živih ovác populjeno volno („Raufwolle“). Pomočnika, ki je delal pri tacem mojstru, kaznovali so njegovi drugovi, ako je prišel v njihov kraj dela iskat. Pri nekaterih rokodelstvih je veljalo pravílo, da že oženjen pomočnik ni mogel biti vzet med mojstre, pri družih pak se je moral nasprotno takšen človek prej oženiti, predno se je mogel oglasiti za mojsterstvo, n. pr. pri klobučárjih.

(Konec prih.)

blišč denašnjega sveta ni družega nego talmi-tvarina. Gmotno stanje ogromne večine človeštva je uničeno, duševno stanje pa zastrupljeno. Svoboda, tisto leskeče solnce po katerem je človeštvo tolikanj hrepenelo pa poznamo le na videz, in ko bi jo tudi v polni meri vživali, opominjale bi nas gmotne naše razmere, da smo le svobodni sužnji naprednjaško gospodarske dobe!

Kako naravne, da so naše razmere, kaže se nam očividno. Ni je naravne stvari, ki se ne bi umetno ponarejala. Živež človeštva izdeluje ali pa vsaj popači se v tovarnah. Če kdo zasledi naravno vino, kakoršnega je Bog vstvaril, gre o tem govorica po celem mestu. Pošteni pridelki ne najdejo kupca, dobri obrtni izdelki so človeštvu predragi. Slepništvo šopiri se pri belem dnevu, mej tem, ko se poštenje sramežljivo skriva v kot.

Zadnji čas je, da se zavedno človeštvo združi v obrambo svojih gmotnih interesov, brez varstva teh propadali bodemo tudi duševno. Materijalno suženjstvo ne bode nikdar podlaga duševni svobodi!

Okrajne bolnišne blagajne.

Po postavi od 30. marca l. l. se delajo priprave v izvršitev zavarovanja delavskega osobja proti bolezni. Ker so bili obrtniki dosedaj vajeni, da se postave, namenjene v njihovo obrambo tako leno izvajajo, se tudi niso nadjali, da se bode ta postava zares izvršila. Presenečeni bilo so delavci in delodajalci, ko se je najednokrat objavil zadnji termin, tako da niti obstoječim brez postavne sile osnovanim društvom ni bilo mogoče premeniti svojih pravil, ter tako preprečiti vsekako neprijetno dolžnost vstopa svojih udov k novim blagajnam.

Po kronovinah kjer obstojijo zadruga imajoče združne bolnišne blagajne izvršila se bode stvar vsaj za rokodelce veliko lažje kakor pri nas. Mlačnost pri osnovanju zadrug na Krajskem ne bode donašala obrtnikom koristi. Mesto da bi uplaševali v lastne zadruga ter sami gospodarili se svojim premoženjem, potisnjeni bodo v okrajne blagajne, — gotovo ne v korist svojim interesom.

Prepozno je po toči zvoniti. Mi smo mnogokrat naglašali da treba rokodelcem, če se hočejo v neznosnem tekmovalstvu nasprotujočih sil vzdržati, osnovati trdno organizacijo na združnem temelju; a bilo je vse zaman! Branili so se obrtniki vplačevanja in stroškov v lastne blagajne, a sedaj ko bode treba višje bremena nositi v tuje blagajne, ter plačevati z svojimi doneski celo vrsto novih uradnikov, šlo bode to lažje; odleglo bode menda pri srcu celo takim ki so vedno poudarjali, da bodo toliko časa čakali da se jih bode „s policaji na rotouž gonilo“. Tisti ljudje razpršili so iz svojo zlobnostjo vsaki pametni napor za stanovsko organizacijo in njim zahvalijo naj se oni ki so jih poslušali in katerim stvar sedaj ne ugaja.

Nam ne preostaja mnogo storiti. Preverili smo se do dobrega, da sedanji naš obrtni stan ni sposoben dospeti do potrebnega jedinstva in do zločnosti. Ustopiti nam bode treba tedaj v hudo šolo, poskusiti bodemo mogli še marsikaj dobrot, predno vtegne morebiti skrajna sila odpreti nam oči, da smo sami krivi svoje pogube.

Ne iščimo si simpatij v družih krogih! Kedor si sam noče pomoči, tistega tudi drugi zapustijo; zasmehovanje in norčevanje iz obrtnikov, katerega slišimo na vseh delavskih sholah je popolnoma zasluženo, kajti podobnih okoliščin mej obrtništvom pač ne nahajamo po vsem svetu, kakor so pri nas. Kedor se le količkaj za boljšega šteje, svojega revnega sodruga niti ne pogleda; sram bi ga celo bilo prištevati se članom zadruga, kjer niso vsi enako bogati. Mej borimi obrtniki pak je taka zmešnjava, da se sleherni boji da bi si kedo drugi ne pospel v boljše razmere, če bi se zjedinili. Žalostno je to, a resnično! Kakor je bil naš narod veke in veke

podlaga tujčevi peti, istotaka ostal bode tudi naš obrtni stan pod peto slehernemu rajši; nego da bi se pokoril prostovoljnemu redu ter sam bil gospod v lastni hiši.

Domače in razne stvari.

Kranjska hranilnica podarila je mojsterski bolnišni blagajni 200 gold. za osnovalni fond.

Delavski list ustanovili bodo socijalni demokrati v Ljubljani v izvrševanje programa shoda v Hainfeldu, o katerem smo v svojem času poročali.

O mizarskem konsorciju ki je objavil v tukajšni „Laibacher Zeitung“ nekaj opazek glede oddaje dela in drugih stvari, govoril je v minuli seji mestnega zbora g. župan ter mej drugim omenjal, da postopanje tega konsorcija ne bode konsorciju koristilo, a tudi ne obrtnemu stanu. No mi vendar mislimo, da ima obrtni stan v obče prav malo krivde pri omenjenim prepiru in da je obrtni stan v Ljubljani že mnogokrat preprečil različne napade na one gospode, kateri bi jim bili prav gotovo še manj ugajali, nego omenjene izjave konsorcija. Konca pa itak še doživeli nismo!

Mizarski konsorcij propal je v svojo ponudbo za delo na mestni šoli. Predlog g. A. Kleina da se odda delo malim obrtnikom zavržen je bil z 13 proti 9 glasom. Mi smo zadevo s svojega principijelnega stališča ocnjevali v uvodnem članku 3 šte. Preostaja nam sedaj le še par kratkih opazek. Mej onimi občinskimi svetovalci, ki so glasovali proti oddaji dela malim obrtnikom, bila sta tudi oba preč. gospoda duhovnika, ki sedista v mestnem zboru. Nespametno bi bilo tedaj od nas, ko bi si delali za bodočnost kake iluzije. Naše ideje naperjene v obrambo male obrtnosti ne najdejo odmeva pri nobeni stranki, in kolikor ni naš merodajen svet poznamo ga tudi ne bodo našle preje, da bode prepozno. Čestitamo bodočim mojstrom, ki se bodo izsolali na naši novi strokovni šoli za mizarsko obrt. Delokroga jim ne bode majnkalo v — Töniesovej tovarni!

Za delavce ustanovila bode kranjska hranilnica posebno hranilnico za starost. Pravila predložila so se deželni vladi vže v potrjenje, in jih bodemo v jedni prihodnjih številk nekoliko posneli.

Pri okrajni bolnišni blagajni za Ljubljano pričakuje se do 3000 članov. Večina teh je vže objavljena. Do 1. maja predložiti ima magistrat osnovalni akt vladi; dotlej izvršiti bode torej volitev blagajničnega odbora, ki bode voljen po volilnih možeh (ali delegatih).

Protisemitje na Dunaju zmagali so pri dopolnilnih volitvah v mestni zastop z mnogimi kandidati. Sedaj ima ta stranka vže 30 mož v mestnem zastopu. Izvoljeni so skoro izključno obrtivalci, kar je vsekako znamenje stanovske zavednosti in dokazuje vpliv dunajskih obrtnih zadrug.

Judovska popačenost. Pod tem naslovom priobčuje g. —st.— v „Slovenskem Narodu“ izvrstne in resnične slike židovstva v gospodarskih in političnih odnosjih. Ponatis zanimivega dela bilo bi vredno napraviti in razširiti mej narod.

Socijalna zakonodaja na Nemschem napreduje. Državni zbor sprejel je vže omenjeni zakon za preskrbljenje delavcev v starosti in invaliditeti. Za zakon glasovale so vse stranke izvzemči manšterskih liberalcev (ki se sicer prištevajo največjim prijateljem delavskega stanu) — in pa klerikalcev pod vodstvom Windhorsta. Čudno kaki elementi se včasih snidejo; potem naj pa kedo o principu svoje stranke govori. Klerikalcem ni bilo po volji da bode država nekaj donášala k fondu za zavarovalnice. Bebel in Libknecht sta predlagala, da se sprejmejo v zakon tudi mali samostojni rokodelci in obrtniki, ki imajo pod 2000 mark letnih dohodkov, a ta predlog se je odklonil.

Deržavni železnični svét je sklenil vlado naprositi, da bi uplivala na to, da bi zelezniške ravnateljstva naročevala izdelke, katere izdelujejo tovarne v Avstriji, ker privatne železnice še vedno mnogo kupujejo v tujini. Opozorilo je vsled tega ministerstvo ravnateljstva privatnih železnic na to zahtevo, ter dostavilo da se bode v bodoče ta določba postavila v koncesijo novih privatnih železnic, da bodo primorane kupovati vse predmete, katere se v Avstriji po isti ceni izdeluje, tukaj. Škoda, da se to vže sedaj ne godi!

Društva kupčevalcev izdale so neko okrožnico s svarilom starišem, da ne bi dajali svojih sinov h kupčiji. Pomočnikov je vže sedaj preveč, da nikakor ne kaže mladim ljudem vstopiti v kupčije Ker je v uradništvu,

vojaštvu in tudi pri rokodelstvu že vsega preveč, je res, da stariši ne vedo več kam se svojimi otroci, da bi jih pripravili k sigurnemu obstanku. Pa naj še kdo trdi, da ne živimo v najboljšem vseh svetov. Na zadnje bodo vendar le prav dobili socijalni demokrati, ki hočejo skrajšati delavni čas.

V malo loterijo zastavilo se je od leta 1819 do 1884 sedemsto in šest in osemdeset milijonov goldinarjev. Poslednja leta zastavilo se je povprek po 21 milijonov na leto, tako da znaša vsa vsota že 870 milijonov.

Koliko nade in prevare!

Zadruga in bolnišne blagajne. Pri moravskem namestništvu prosile so rokodelske zadruga v Brnu, da se zadrugi člani oprostitjo dolžnosti naznanila vajencev pri okrajni bolnišni blagajni, ker jih bodo rajši zadruga po sedanjim običaju pogodeb z bolnišničnimi zavodi same oskerbele. C. kr. namestništvo izreklo pa se v svoji odredbi, da je preskrbovanje vajencev po § 100 odst. 4. in 114., lit. f. o. p. le takrat zadruga zadeva kedar ta posamnega mojstra ne veže. Po novi postavi za bolnišno zavarovanje se je pa to vse premenilo, ker je oskerbovanje obolelih vajencev brezizjemna dolžnost mojstra pri katerem se uči. Oskrbovanje obolelih vajencev nalagati si more v svoje področje zadruga le tedaj, če misli kaj več storiti nego sedanja postava zahteva. S to odredbo zvedeli smo zopet nekaj novega in sicer, da zadruga svojih vajencev ne morejo proti boleznim zavarovati pri zadrugi bolnišni blagajni, marveč se to more zgoditi izključno le pri okrajnih blagajnah, kjer bodo uplačila silno previsoke.

Produktivno društvo katerega so čevljarji jermenarji itd. ustanovili za dobavo eraričnega dela ima težak položaj. Vlada zahteva 50% kavcijo, da je za delo od 350.000 gold. celih 175.000 gold. kavcije; poleg tega pa še solidarno jamstvo vseh društvenikov. Pa naj še kdo trdi da se mala obrt ne podpira!

Naznanila in premembe obrtnij v Ljubljani.

(Po uradnem zapisniku.)

Od 30. januarja do 30. marca 1889.

Rokodelske obrtije.

Anton Fric, Kravja dolina 16; sodar.
Jakob Kovač, Tržaška cesta 12.; čevljar.
Ivan Bizjak, Kongresni trg 3.; krojač.
Josip Ciperle, Florijanske ulice 23.; krojač.
Peter Pirc, Petra cesta 11.; pek.

Proste obrtnije.

Amalia Vičič, Stolni trg 1.; kupčija.
Maria Vertnik, Petersko nabrežje 25.; cunjarija.
Julij Moises, Čevljarske ulice 5.; prodaja usnja.
Robert Kauscheg, Dunajska cesta 18.; prodaja premoga.
Val. Kauscheg, Dunajska cesta 18.; prodaja lesa in premoga.
Josip Kušar, Vegove ulice 6.; prodaja moke.
Lajar L. Dimitrivevich, Stari trg 17.; prodaja južno ovočje.
Robert Kriegl, Gledališke ulice 6.; trgovina s srebrom in zlatom.
Julij Moises, Čevljarske ulice 5.; mešetarija z vinom.
Anton Sandri, Francovo nabrežje 11.; aqviziter.
Lazar L. Dimitrivevich, Šolski drevored; filijala prodaje ovočja.

Koncesijovane obrtije.

Janez Počivavnik, Peterska cesta 85.; gostilna.
J. V. Krisper, Stolni trg 19.; vinotoč.
Josip Swoboda, Preširnov trg 2.; soda.
Karl Luschin, Križevniške ulice 4.; vinotoč.

„Obrtnik“

letniki 1883, 1884 in 1888 po 60 kr.

letnik in

Poročilo o obrtniškem shodu na Dunaju I. 1884.

po 15 kr. s poštnino vred dobi se pri

Upravništvu „Obrtnika“.

Preširnov trg št. 3. Ljubljana.